

► 'IMAMO JEDAN PARADOKS DA AMERIKA S TRUMPOM KOČI PROCES GLOBALIZACIJE', KAŽE JASNA PLEVNIK, POTPREDSJEDNICA GEOEKONOMSKOG FORUMA, THINK TANKA IZ ZAGREBA UKLJUČENOG U VELIKI KINESKI PROJEKT 'JEDAN POJAS - JEDAN PUT'

'HRVATSKU NE SMIJU ZAABIĆI ulaganja nove svjetske velesile Kine'

Tekst **DRAGAN ĐURIĆ** Fotografije **SAŠA ZINAJA I PRIVATNI ARHIV** Snimljeno u **PALACE HOTELU ZAGREB**

Američki predsjednik Donald Trump prošloga petka obznanio je odluku o svom ključnom predizbornom obećanju - Amerika se povlači iz Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama. Istodobno je obnovljeno i prisjećanje na razloge za tu njegovu odluku kojom zapravo smanjuje radna mjesta Americancima u zelenoj ekonomiji. Glavni razlog svodi se na ocjenu američkog predsjednika, nad kojom se otvoreno zgraža Jean-Claude Juncker, predsjednik Europske komisije. Trump smatra da je globalno zatopljenje znanstveno neutemeljena konstrukcija

nastala u političkom laboratoriju Kine, a od toga Amerika navodno ima velike gospodarske štete.

SAMO DVA TJEDNA prije te njegove odluke Kina je u Pekingu velikom svjetskom diplomatskom i ekonomskom ofenzivom 14. i 15. svibnja 2017., na prvom Belt and Road Forumu, demonstrirala da je "Jedan pojas-jedan put" koji je predsjednik Kine Xi Jinping nazvao "projektom stoljeća" okrenut razvoju zelene ekonomije i rastu novih radnih mjesta. On bi trebao povezati Aziju, Europu i Afriku novim modelom zajedničkog rasta. Ono što je nekada bila IT revolucija za razvoj svijeta, sada bi trebala

postati zelena ekonomija. Kineski predsjednik Xi Jinping na otvaranju skupa obećao je da će u ambiciozan projekt "Jedan pojas - jedan put" Kina uložiti 124 milijarde dolara, od čega će 14,5 milijardi dolara ići u Fond Novog puta svile, a najveći dio za soft kredite po kamatnim stopama od 2 do 4 posto, dok će oko 9 milijardi dolara biti pomoć zemljama u razvoju duž "Pojava i puta". "Jedan pojas - jedan put" podržava i Azijska infrastrukturna investicijska banka (AIIB), Nova razvojna banka BRIKS, a i Kineska razvojna banka. Planiraju uložiti gotovo tisuću milijardi dolara u više od 900

KINESKI PREDsjedNIK XI JINPING predstavio je u Pekingu projekt 'Jedan pojas - jedan put', okrenut razvoju zelene ekonomije i rastu novih radnih mjesta vrijedan 124 milijarde dolara, koji promovira Kinu kao vodeću svjetsku ekonomsku silu. Nacional otkriva kakve su perspektive Hrvatske unutar tog projekta

projekata u 60 država kako bi poduprli njegovu provedbu. Već sada se realiziraju mnogi projekti "Pojasa i puta", ali za konačne ocjene morat će se uzeti u obzir dugi vremenski raspon, što znači da bi oko 2049. projekt mogao ostvariti svoje ključne ciljeve. U svakom slučaju, riječ je o respektabilnim dolarskim iznosima.

Kina je prošle godine u inozemstvo uložila oko 180 milijardi eura te posudila blizu sto milijardi eura. Dok god će Kina imati plus na tekućem računu, od 2 do 3 posto BDP-a moguće je računati za kinesku investicijsku ofenzivu na Europu, ali to ne znači da će ta prilika trajati vječno. Prošle godine kineska ulaganja u EU porasla su za 77 posto i iznosila su 35 milijardi eura, od čega je 11 milijardi eura završilo u Njemačkoj za kupovinu visoke tehnologije i pametnih tvornica. U 2015. Kina i EU počeli su razgovore o kineskom doprinosu za Europski fond za strateška ulaganja (EFSI), čiji cilj je mobiliziranje najmanje 315 milijardi eura privatnih ulaganja do 2018. Kineska percepcija budućnosti Europe je optimistična unatoč grčkoj gospodarskoj krizi, Brexitu, izbjegličkoj krizi i terorizmu. Kineski premijer kazao je u Bruxellesu da će budućnost Kine i EU-a biti fantastična.

MEĐU NAJUPUČENIJIMA u to gdje se u tom novom preslagivanju u međunarodnim odnosima nalazi Hrvatska svakako je Jasna Plevnik, potpredsjednica Geoekonomskog foruma, think tanka iz Zagreba koji je dio svjetske mreže think tankova uključenih u taj veliki projekt.

"Živimo u kontradiktornom trenutku. Postoje mnogi znakovi da bi sljedeće desetljeće moglo biti vrlo različito od posljednjih 25 godina. Zapad je ušao u procese podjele, američka nova administracija postavlja se neprijateljski prema politikama održivog razvoja i slobodnoj trgovini. NATO partnerstvo je krhko dok vodeći intelektualci Amerike smatraju da to više nije zemlja 'full democracy'. Dok se Amerika sve više povlači sa svjetske pozornice, Kina se iz objekta globalizacije pretvara u njen ključni subjekt. Ali Kina pokazuje da ne želi preuzeti vodstvo na američki način. Projekt 'Jedan pojas-jedan put' želi realizirati kroz multilateralizam i tako podržati razvoj svjetskog poretka u pravcu multipolarizma. Kina ima sličan pogled na budućnost svijeta kao i Europska unija", rekla je za Nacional Jasna Plevnik.

U Pekingu su na skupu bili glavni tajnik UN-a Antonio Guterres, predsjednik Svjetske banke Jim Yong Kim te predsjednica Međunarodnog monetarnog fonda Christine Lagarde. Jasna Plevnik je rekla da tom projektu za 21. stoljeće podršku očito

NOVO PRESLAGIVANJE U MEĐUNARODNIM ODNOSIMA NAJAVILI SU AMERIČKO POVLAČENJE IZ PARIŠKOG SPORAZUMA O KLIMATSKIM PROMJENAMA TE KINESKA VELIKA DIPLOMATSKA I EKONOMSKA OFENZIVA

FOTO: CARLOS BARRIA/REUTERS/IPXSELL

daju Ujedinjeni narodi kao promotor koncepta održivog razvoja, kao i MMF i Svjetska banka. "To neće nalikovati onome što je globalizaciji donio Washingtonski konsenzus jer je ovaj put namjera kroz suradnju razvijati buduće ekonomske odnose u svijetu po načelu 'moja pobjeda je i tvoja pobjeda'. Smisao je da svi imaju od toga koristi, a ne samo neki kao dosad. Bili su tamo i talijanski premijer, njemačka ministrica gospodarstva Brigitte Zypries, 30 predsjednika država i vlada, uključujući i ruskog

predsjednika Vladimira Putina i turskog predsjednika Recepta Tayyipa Erdogana. Prava inflacija VIP osoba. U to je već sada uključeno više od 60 zemalja. Bio je to potpuni trijumf Kine", ocijenila je za Nacional Jasna Plevnik koja je dala više intervjuja za kineske medije. Njezin kolega iz Afrike u razgovoru joj je rekao da ima osjećaj da svjedoči nastanku novog svjetskog ekonomskog poretka i razvijanju neke bolje, pravednije globalizacije. Jasna Plevnik sudjelovala je i u radu tematske sjednice o povezanosti razvojnih politika i strategija koju je moderirao Li Wei, ministar i predsjednik Razvojnog istraživačkog centra kineske vlade, vodećeg think tanka koji ju je i pozvao kao delegata na Belt and Road Forum.

U PEKINGU JE BILA I OSOBNA IZASLANICA hrvatskog premijera, državna tajnica iz Ministarstva vanjskih i europskih poslova Jasna Pejčinović Burić. Ona je u ime hrvatske vlade na marginama Belt and Road Forum potpisala "Memorandum o razumijevanju između Kine i Hrvatske" za suradnju u okviru "Jednog pojasa-jednog puta". "Hrvatska daje potporu toj inicijativi s ciljem kvalitetnijeg i snažnijeg prometnog i energetskog povezivanja Kine i Europe, a u kontekstu komplementarnosti te Inicijative sa srednjoeuropskom "Inicijativom

'DOK SE AMERIKA sve više povlači sa svjetske pozornice, Kina se iz objekta globalizacije pretvara u njen ključni subjekt. Kina ima sličan pogled na budućnost svijeta kao i Europska unija', kaže Jasna Plevnik

triju mora" koju provodi Hrvatska te suradnjom u okviru platforme Kina +16", naglasila je državna tajnica Pejčinović Burić. Sastala i s predstavnicima tvrtki Huawei, ZEG Financing Holding Corporation i Weltmeister Shanghai te s predstavnikom Podravke u Kini.

Za ocjenu o "nastajanju novog svjetskog poretk" Jasna Plevnik ponudila je i argumente: "Međunarodni odnosi ušli su u novu fazu. Koliko god američki predsjednik Donald Trump govorio protiv slobodne trgovine, i on je poslao svog izaslanika. U Pekingu je bio i Matthew Pottinger, američki državni tajnik za istočnu Aziju u Nacionalnom vijeću za sigurnost, koji je kazao da Amerika formira radnu grupu za 'Jedan pojas - jedan put'. Sve poslovne komore Europe i Amerike bave se proučavanjem koristi koje od 'Pojava i puta' mogu imati poduzetnici. Taj koncept otvoren je svim zemljama i on na kraju može biti prihvatljiv za cijeli svijet, a ne samo za tri kontinenta za koje je inicijalno pokrenut: Aziju, Europu i Afriku. Njemu će se na kraju vjerojatno priključiti i Sjeverna i Južna Amerika", ocijenila je Jasna Plevnik.

UDOLASKU POTTINGERA prepoznala je i buduću zainteresiranost Amerike za članstvo u AIIB-u. S druge strane, podastrla je i podatak da je General Electric, američka multinacionalna kompanija s 310.000 zaposlenih širom svijeta, prošle godine u okviru te kineske inicijative sklopila poslove vrijedne 2 milijarde dolara. U sljedećoj 2018. planira uprihoditi barem triput više, oko 7 milijardi dolara. General Electric tek je jedna od mnogih zainteresiranih američkih kompanija koja ima klijente u više od 100 zemalja u svijetu. Na primjedbu da američki predsjednik Trump želi jeftinu proizvodnju svjetski poznatih brendova iz Kine vratiti u Ameriku da bi uspješnije rješavao problem nezaposlenosti, Jasna Plevnik smatra da ozbiljni američki analitičari ne misle da u tome leži rješenje.

"U Pekingu sam razgovarala i s Jeffreyjem Sachsom, direktorom Earth Institutea prestižnog američkog sveučilišta Columbia. On misli da nova američka administracija pokazuje veliku ekonomsku nepismenost kada krivi Kinu za deficit na tekućem računu. Za to su krivi niska razina štednje i velika inozemna ulaganja, a ne Kina. Razlog nezaposlenosti Amerike nije u tome što se Kina 90-ih godina pretvorila u svjetsku tvornicu. Kina je danas, uostalom, nešto posve drugo. Postala je poznata po inovacijama i zelenoj ekonomiji. Ona se dubinski transformirala, što mi nedovoljno pratimo. Kao da živimo u nekom drugom vremenu. Promatramo situaciju kroz naša sjećanja o stvarima, ljudima, državama nedovoljno svjesni da se stvari posvuda mijenjaju. Tehnološki razvoj oduzima radna mjesta u Americi i svijetu, a ne Kina. Uostalom, u izvozu Kine u velikom dijelu sudjeluju američke, europske i japanske kompanije koje su ulagale u nju", objasnila je Jasna Plevnik.

UKAZALA JE I NA PROBLEME u međunarodnim odnosima koji se više ne mogu gurati pod tepih. "Imamo na sceni jedan izraziti paradoks. Amerika na čelu s Trumpom koči procese globalizacije.

MINISTAR I PREDSEDNIK RAZVOJNOG ISTRAŽIVAČKOG CENTRA KINESKE VLADE LIE WEI I JASNA PLEVNİK U PEKINGU UOČI POČETKA PRVOG 'BELT AND ROAD FORUMA'

'RAZLOG NEZAPOSLENOSTI U AMERICI nije taj što se Kina 90-ih godina pretvorila u svjetsku tvornicu. To je jasno i američkim ekonomistima s kojima sam razgovarala', kaže Plevnik

OTVORENJE E-MREŽE THINK-TANKOVA NOVOG PUTASVILE

Amerika je odbacila trgovinski sporazum o Transpacičkom partnerstvu (TPP) koji je potpisan 2016. TPP bi mogao biti zamijenjen Regionalnim sveobuhvatnim ekonomskim partnerstvom (RCEP) o kojem se pregovara od 2013., a za razliku od TPP-a uključuje Kinu koja je javno pokazala da ne želi kraj procesa ekonomske globalizacije. U pogledu zaštite prirode i održivog razvoja, stvara se vakuum koji će zasigurno ispuniti Kina, ne zato što je na to netko tjera, nego što to ona želi. S druge strane, to je zemlja koja ne želi vodstvo kakvo je imala Amerika. Kina želi s Europskom unijom izgraditi međunarodne odnose koji će počivati na multipolarnosti i multilateralizmu", uvjeren je Jasna Plevnik. Pojasnila je i što smatra glavnom idejom te kineske inicijative: da se kroz ekonomsku suradnju učvrsti i mir u svijetu.

"To nije Pax Americana, nego je to Pax Economica, program da se kroz stabilnost i koordinaciju razvojnih politika razvijaju odnosi među državama, a bit svake vanjske politike trebala bi biti i bolji život ljudi. U tom smislu građani moraju imati koristi i od hrvatske diplomacije, od odnosa Hrvatske s drugim državama. Diplomacija ne može i ne smije biti samo mjesto troška i simbolizirati državu. Ona treba pomoći ljudima da bolje žive, a tu je ekonomska komponenta presudna", kazala je potpredsjednica Geoekonomske foruma.

Kritički se osvrnula i na to kako vidi Hrvatsku u toj budućoj konstelaciji svjetskih odnosa, ukazujući na propuste prethodnih vlada. Smatra da nisu imale dovoljno sluha za promjene koje neumoljivo dolaze. Ona upozorava na to da je Europa ušla u novo razdoblje interesa kineskog kapitala i to zahtijeva od političkih lidera Hrvatske da prilagode svoje ekonomske politike prema svijetu i Kini kako bi osigurali dvoje: prednosti ove nove etape ekonomskog integriranja Europe i Kine i minimiziranje potencijalnih novih rizika.

GDJE SE U SVEMU TOME VIDI HRVATSKA? Jasna Plevnik dala je prolaznu ocjenu potezima

▶ KINESKA
 VELEPOSLANICA U
 HRVATSKOJ DENG YING
 NAGLAŠAVA DA SU DVIJE
 DRŽAVE U STUDENOM
 PROŠLE GODINE U RIGI
 POTPISALE VAŽAN
 MEMORANDUM O
 RAZUMIJEVANJU NA
 PODRUČJU MORSKIH
 LUKA I INDUSTRIJSKIH
 ZONA

Plenkovićeve vlade i predsjednice Kolinde Grabar Kitarović, ali i bivšeg predsjednika Hrvatske Stjepana Mesića, za kojeg smatra da je prepoznat i uvažavan u Kini. Rekla je da je šteta što aktualna vlada više ne koristi njegovo iskustvo i poznavanje Kine u takozvanoj "second track" diplomaciji. "Predsjednica je za nedavnog posjeta Kini ukazala na komplementarnost kineske inicijative 'Jedan pojas-jedan put' s njenom inicijativom povezivanja triju mora, Jadranskog, Baltičkog i Crnog mora, i pozvala na snažniju suradnju", rekla je Jasna Plevnik. Objasnila je i što je prethodilo toj velikoj kineskoj inicijativi.

Kina je najprije 2012. pokrenula projekt za srednju i istočnu Europu "1+16" koji je uključivao i jugoistočnu Europu. Smisao je bio uravnotežiti odnose s tim dijelom Europe. Shvatili su da su ti odnosi u neravnoteži sa zapadnim europskim državama. "Nije to bila posljedica samo toga što Kina ima dovoljno kapitala, što je općepoznata stvar. Željela je povećati ulaganja, ali i unaprijediti trgovinske odnose s tim dijelom Europe. Što je prednost kineskih ulaganja? Primjerice, ako kineski kapital gradi željeznicu negdje u inozemstvu, spreman je napraviti i tvornicu dijelova za vlakove. Tako posluju u Americi, ali i posvuda u svijetu", objasnila je Jasna Plevnik.

Priznala je da se zemljama jugoistočne Europe prigovaralo iz Bruxellesa da bi njihova suradnja s Kinom mogla biti destabilizirajuća za Europsku uniju. "O tome su premijeri tih država dobivali upozoravajuća pisma, a sada se uspostavlja blok članica Europske unije za suradnju s Kinom. Velika Britanija i Francuska sada žele postati financijska središte u Europi za kineski kapital. Moramo odbaciti interpretacije da su odnosi Kine s razvijenim zemljama Europe čisto ekonomski, dok odnosi Kine i jugoistočne Europe predstavljaju geopolitičku opasnost za Europu, što je besmislica. U životu, pa i u politici, važno je iskoristiti trenutak. Ni ovaj 'pojas i put' ne znači da će trajati zauvijek. Iskoristi ga dok možeš, dok te netko

zove i traži. Mi dosad nismo uspjeli kapitalizirati našu geoprometnu poziciju. Netko spominje da su i naše vode, naša geografska pozicija naš kapital. Nije tako. To su naši resursi, a postat će kapital tek kada ih iskoristimo", tvrdi Jasna Plevnik.

PREMANJENIM RIJEČIMA. Srbija se dobro snašla u okolnostima novog multilateralizma i postala jedna od vodećih zemalja u regiji u odnosima s Kinom. Postala je centar u regiji za koordinaciju ulaganja u infrastrukturu u okviru kineske inicijative "16 plus 1". "Ona ima strateške odnose s Kinom. Ukinuli su vize i uspostaviti će direktan let s Pekingom. Vidi se veliki napredak. Srbija je dosad od Kine primila 5 milijardi eura ulaganja. To su značajna sredstva. Hrvatska je u tom smislu u zaostatku, ali Kinu krasi strpljivost, što je i dio njene tradicije. Konfucije kaže da brzina ne donosi dobre rezultate, pa Hrvatska može iskoristi šansu zbog primjene tog njegova nauka u kineskoj poslovnoj kulturi", Jasna Plevnik optimistično gleda na buduće hrvatsko-kineske odnose.

"U vrijeme Milanovićeve vlade bilo je ponuđeno kinesko ulaganje u nizinsku prugu i luku u Rijeci, ali to se nije dogodilo. Na sreću, imamo i druge megaprojekte kao što je obnova i proširenje mosta

**BROJNI SUDIONICI
 SKUPA U PEKINGU gdje
 je predstavljen kineski
 'projekt stoljeća', uvjereni
 su da su svjedočili
 nastanku novog svjetskog
 ekonomskog poretka i
 razvijanju neke bolje,
 pravednije globalizacije**

prema Krku, što je nedavno promovirao ministar Oleg Butković. Taj projekt vidim kao dio 'pojasa i puta'. Trenutačno se u Hrvatskoj realizira samo jedan koncesijski projekt vezan uz kineska ulaganja od 30 milijuna eura u luku Ploče. Za Hrvatsku je važno da ne ostane sa strane u procesu izgradnje novih ekonomskih koridora svijeta i održivog razvoja. Primjećujem da aktualna vlada to shvaća", procijenila je Jasna Plevnik.

Ona navodi kako se Hrvatska hvalila svojom geoprometnom i geostrateškom pozicijom, ali kaže i da ništa ne postoji zauvijek. "Može nam se dogoditi da nas zaobiđu. Uspostavlja se koridor od grčke luke u Pireju, gdje je polazišna točka ulaska Azije u Europu, pa i za ulazak Kine u Europu. Kina je sada vlasnik luke u Pireju, pa slijedi serija njenih ulaganja u infrastrukturu. Najprije ulaganje u željezničku prugu od Pireja do Soluna. Potom slijedi pruga Solun-Skopje jer i Makedonija ima jako dobre odnose s Kinom. Napokon, slijedi kinesko ulaganje u prugu Beograd-Budimpešta. Ta pruga nas zaobilazi. Zapadno od nas je Slovenija koja će graditi prugu Kopar-Budimpešta. Nemaju dovoljno novca za to veliko ulaganje ni uz pomoć fonda The Connecting Europe Facility (CEF), pa i oni pregovaraju s Kineskom razvojnom bankom", zaključila je Jasna Plevnik.

NONAPERSPEKTIVU budućih odnosa između Hrvatske i Kine u intervjuu Nacionalu osvrnula se i kineska veleposlanica u Zagrebu Deng Ying. Ona je komentirala susret premijera Plenkovića 5. studenog prošle godine u Rigi s Li Keqiangom, predsjednikom Državnog vijeća Narodne Republike Kine. Bilo je to na marginama 5. summita Kine i CEEC-a, zemalja centralne i istočne Europe (16+1) u Rigi. Prema njenim riječima, "oba premijera postigla su važni konsenzus oko jačanja sinergije u razvijanju strategija daljnjeg produblivanja Partnerstva u općoj suradnji između Kine i Hrvatske, u povodu 25. godišnjice uspostavljanja naših diplomatskih odnosa, koja će biti 2017., a dogovarali su konkretnu suradnju". Dodala je da su u Rigi "Kina i Hrvatska potpisale Memorandum o razumijevanju na području morskih luka i industrijskih zona, čime se stvaraju temelji za suradnju na velikim projektima".

O perspektivama mogućih kineskih ulaganja svjedočio je i nedavni posjet delegacije kineske ICBC banke, koju drugi put u samo godinu dana u posjetu Hrvatskoj predvodi u svijetu nadaleko poznati kineski bankar Jiang Jianqing s namjerom da otkupi dio, a možda i cijeli Agrokor. Jiang Jianqing sa svojim je suradnicima sletio u Hrvatsku u diskretni posjet, koji se u poslovnom miljeu uglavnom karakterizira kao "fact finding mission" (misija s ciljem utvrđivanja činjenica). Nacional je ekskluzivno objavio tu informaciju, ali kako stvari trenutačno izgledaju, mali su izgledi za tu vrstu kineskog poslovnog angažmana, iako Kina diljem svijeta uzima poljoprivredne površine pod leasing u svrhu proizvodnje hrane za svoje potrebe. U svakom slučaju, procjenjuje se da ostaje otvoren prostor za potencijalna kineska ulaganja u prometnu infrastrukturu Hrvatske na južnom koridoru.